

MEMO

25.09.2023

Pealkiri: Haridus- ja Teadusministeeriumi tööplan, Riigikogu kultuurikomisjon
Kellelt: Daniel Kõiv, HTM
Eesmärk: informatsiooniks

Ülevaade HTM tööplaanidest, teemad: eestikeelsele õppele ülemineku kindlustamine, õppimiskohustuse pikendamine (PGS ja KutÕS muutmine) ja kutsehariduse reformi esimene etapp, põhikooli lõpueksamite ajaline muutmine, täiskasvanute koolituse SE, alushariduse ja lapsehoiu SE, teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse SE, keeleteaduse VTK.

1. EESTIKEELSELE ÕPPELE ÜLEMINEKU KINDLUSTAMINE

EESMÄRK: Õppekeele erandi taotlemise kaotamine ja järelevalve aluste täpsustamine ehk kontrollmehhanismide loomine.

Eelnõu. Koolieelse lasteasutuse seaduse ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise seadus

Sisu. 1. septembril jõustus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning teiste seaduste muutmise seadus (eestikeelsele õppele ülemineku), mille kohaselt Vabariigi Valitsuse juurde moodustatav ekspertnõukoda võib teha valitsusele ettepaneku põhjendatud erandite kohaldamiseks.

Muudatuse järgselt ei ole kohalike omavalitsuste volikogudel enam õigust taotleda erandi tegemist eestikeelsele õppele üleminekul. Nii lähevad koolide õpilased ja koolieelsete lasteasutuste lapsed eestikeelsele õppele üle vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning koolieelse lasteasutuse seadusele. Hetkel ei ole taotlusi erandi saamiseks esitatud. Tallinna linn on erandi taotlemise kohta HTMist infot küsinud. Samuti täpsustatakse järelevalve reegleid, et tagada eestikeelsele õppele ülemineku.

Ajakava. Eelnõu on kavandatud kooskõlastamisele esitada novembris ja VV istungile detsembris.

2. ÕPPIMISKOHUSTUSE PIKENDAMINE ja KUTSEHARIDUSE REFORMI esimene etapp

EESMÄRK 1: tõsta Eesti ühiskonna haridustaset. 90% 20-24a Eesti inimestest on omandanud kesk- või kutsehariduse aastaks 2035. EESMÄRK 2: muuta rakenduslik haridus atraktiivsemaks ja senisest enam rakendusvõimalusi pakkumaks edasiõppimisvalikuks: arendame õppekavasid ning avardame põhikoolijärgsete õppekavade ning õpiteede valikut, korrastades ühtlasi ka kutseõppeasutuste võrku. 40-50 protsenti õpib aastal 2035 rakendusgümnaasiumis või kutsehariduses

Eelnõu. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning Kutseõppeasutuse seaduse muutmise eelnõu

Sisu. Õppimiskohustuse ea tõstmine tähendab õppega hõivatust 18. eluaastani, sõltumata õppe liigist. Madala haridustasemega mitteõppivaid noori 18-24a on Eestis 11% - erialase ettevalmistuseta inimesed on tööturul nõrgemal positsioonil. Sihtrühmaks põhikoolist väljalangejad, põhikoolilõpetajad, kes ei jätka õpinguid, õpilased, kes jätkavad õpinguid gümnaasiumis või kutseõppekeskuses, ent katkestavad enne kesk- või kutsehariduse omandamist.

Eelnõu muudatusega defineeritakse ära õppimiskohustus, sõnastatakse kooli ja kohaliku omavalitsuse kohustused, luuakse ettevalmistusõppe ja nelja aastaste kutsekeskhariduse õppekavade loomise võimalused, uuendatakse kutsehariduse rahastamismudelit ja luuakse õiguslikud alused tasulise kutsehariduse pakkumiseks. Kutseõppeasutuse seaduse muudatustega luuakse alused ka õppekulude

hüvitamisele.

Ajakava. Eelnõu on kavandatud kooskõlastamisele esitada jaanuaris ja VV istungile veebruari alguses.

3. PÕHIKOOLI LÕPETAMISE JA UUDE ÕPPEASTMESSE SISSEASTUMISE KORRALDUSE MUUTMINE

EESMÄRK: Muuta põhikooli lõpueksamite aegu ja määratleda ajavahemik uude õppeastmesse sisenemiseks, mille tulemusena peavad olema põhikooli lõpetamise tulemused teada enne kui algab sisseastumine uude õppeastmesse. Muutus aitab kaasa jõudmaks ühte sisseastumisprotsessini, mis hõlmab nii põhikooli lõpetamist kui järgnevasse õppesse sisenemist. Ühtlasi aitab see muuta põhikooli lõpetamine õppijasõbralikumaks: lühemaks, stressivabamaks ja personaalseks.

Määrused: 1) Haridus- ja teadusministri 25. mai 2023. a määruse nr 15 "Riigieksamite vormid ja ajad, ühtsete põhikooli lõpueksamite ning tasemetööde õppeained, vormid ja ajad 2024/2025. õppeaastal" kehtestamine.

2) Haridus- ja teadusministri 16. aprilli 2018. a määrus nr 14 "Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtu kord" ja 19. augusti 2010. a määrus nr 43 "Õpilase kooli vastuvõtmise üldised tingimused ja kord ning koolist väljaarvamise kord".

Probleem, mida lahendame: põhikooli lõpetamise ajakava ei toeta süsteemselt edasiõppimise valiku tegemist. On oluline, et põhikooli lõpetamine ja järgmisele õpiteele liikumine oleks lahendatud ühtses vaates.

Ajakava. Muudatused on kooskõlastamisele esitatud, määrused allkirjastatakse 2024. aasta I kvartalis.

4. TÄISKASVANUTE KOOLITUSE SEADUS

EESMÄRK: tagada mikrokvalifikatsioonide kvaliteet

Eelnõu. Täiskasvanute koolituse seaduse muutmise seaduse eelnõu ja täienduskoolituse standardi muutmise eelnõu (sh mikrokvalifikatsioonide rakendamiseks)

Sisu. Eelnõuga sisustatakse mikrokvalifikatsiooniõpe ja nähakse ette selle läbiviimise nõuded. Mikrokvalifikatsioon on täienduskoolitusel omandatud, tõendatud ja tunnustatud teadmiste ja oskuste kogum, mis vastab tööturu või ühiskonna vajadustele. Mikrokvalifikatsiooniõppe maht peab olema vahemikus 5-30 ainepunkti.

Mikrokvalifikatsiooniõpet võivad pakkuda:

1. kõrgkoolid ja kutseõppeasutused, kellel on vastavas õppekavarühmas või -grupis õppe läbiviimise õigus;
2. n-ö eratäienduskoolitusasutused, kui nad on läbinud vastavas õppekavarühmas kvaliteedihindamise positiivse tulemusega.

Seega võivad mikrokvalifikatsiooniõpet pakkuda täienduskoolitusasutused, kes tagavad õppe kvaliteedi. Mikrokvalifikatsiooniõppekava tuleb registreerida HTM-is.

Ajakava. Eelnõu on kavandatud kooskõlastamisele esitada oktoobris ja VV istungile detsembris.

5. ALUSHARIDUSE SEADUS

EESMÄRK: seada sisse alushariduse süsteem, mis lähtub laste ja perede vajadustest ning loob kvaliteetsed tingimused laste arengu toetamiseks ja võrdse ligipääsu alusharidusele. Leida lasteaiakohtade puuduse probleemile süsteemne lahendus, mis võimaldab lastel saada kvaliteetset alusharidust ning aitab peredel ühitada oma töö- ja pereelu ning samas on ülesanne KOVile jõukohane täita.

Eelnõu. Alushariduse ja lapsehoiu seaduse eelnõu

Sisu. Peamised muudatused:

- 1) KOVil on kohustus tagada kõigile pooleteise- kuni kolmeaastastele selles KOVis elavatele lastele, kelle vanemad seda soovivad, võimalus käia lastehoius. Senised lastesõimed, lasteaiasõimerühmad ja lastehoiud ühildatakse ühte kvaliteediraamistikku ehk tegemist on edaspidi sama teenusega - lastehoid. Lastehoiu, nagu ka lasteaias õppe- ja kasvatustegevuse aluseks on alushariduse riiklik õppekava.
- 2) KOVil on kohustus tagada kõigile kolme- kuni seitsmeaastastele (kuni kohustusliku kooliea saabumiseni) selles KOVis elavatele lastele, kelle vanemad seda soovivad, võimalus käia lasteaias.
- 3) KOV võib täita oma ülesannet tagada lastehoid ja lasteaiad nii enda peetava asutuse kui eraasutuse kaudu.
- 4) Et lapsevanemale jääks võimalus valida, kas kasutada kuni lapse kooli minemiseni lapsehoiuteenust või lasteaiateenust sätestatakse, et lastehoid võib pakkuda teenust kuni seitsmeaastastele lastele. KOVil ei ole kohustust pakkuda kolmeaastasest alates lastehoiu kohta, vaid lasteaiakoht.

Ajakava. Eelnõu on kavandatud majavälisele kooskõlastusringile esitada oktoobris ja VV istungile 2024. aasta märtsis.

6. TAIKS

EESMÄRK: viia seadus kooskõlla muutunud ootustega teadus- ja arendustegevusele sh täpsustada teadus- ja arendustegevuse rahastamise põhimõtteid, innovatsiooni riiklikku korraldust, teaduseetika korraldust ning evalveerimise korraldust

Eelnõu. Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seaduse eelnõu

Sisu. Peamised muudatused:

- 1) Seadus lähtub põhimõttest, et teadus- ja arendustegevusega tegelemine Eestis on vaba ja igaühel on õigus tegeleda teadus- ja arendustegevusega;
- 2) Innovatsiooni kajastatakse seaduses suuremal määral, kui see on olnud kehtivas TAKSis, kuid vastavalt TAN suunistele piirdatakse teadus- ja arendustegevuse põhise innovatsiooniga;
- 3) Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni riikliku korraldamise peatükki on koondatud kõigi riikliku TAI süsteemi osapoolte rollid, täpsustatakse nende ülesandeid;
- 4) Seadusesse lisatakse evalveeritud teadus- ja arendusasutuste ülesanded, samuti põhimõtte, et evalveeritud kõrgkoolide teadus- ja arendustegevust hinnatakse edaspidi institutsionaalse akrediteerimise raames;
- 5) Finantseerimise peatükis sätestatakse kindla eesmärgi, otstarbe ja sihtrühmadega rahastusinstrumentide kategooriad, eraõiguslike teadus- ja arendusasutuste rahastamiseks luuakse MKM poolt eraldi instrument;

Ajakava. Hetkel toimub eelnõu ja seletuskirja teksti täpsustamine, eelnõu on kavas saata majavälisele kooskõlastusele IV kvartalis.

7. KEELESEADUSE VÄLJATÖÖTAMISKAVATSUS

EESMÄRK: eesti keele kaitse ning eesti keele kasutamise tagamine kõikides eluvaldkondades, hinnata kehtiva õigusraamistiku aja- ja asjakohasust ühiskonnas toimunud arengute kontekstis (tehnoloogia areng, rändesurve, muudatused haridussüsteemis jms), hinnata eesti keele kaitseks seadusliku sekkumise vajadust ja analüüsida, millised abinõud on eesti keele arenguks ja kaitseks parimad.

Eelnõu. Keeleseaduse väljatöötamiskavatsus

Sisu. Keeleseaduse väljatöötamiskavatsuse peamiseks põhjusteks on Eesti murdekeelte staatuse ja kaitse tugevdamise vajadus, eesti keele kaitse ulatuse täpsustamine avalikus keeleruumis ja keelenõuete mittetäitmise kontrollisüsteemi, sh sanktsioonide täpsustamine. Hetkel toimub VTK koostamiseks vajalike analüüside kaardistamine ja ressursside planeerimine.

Ajakava. Väljatöötamiskavatsus on kavandatud majavälisele kooskõlastusringile esitada 2024. aasta II kvartalis.